

ТАЪЛИМ ЖАРАЁНИДА ВЕБ-ИЛОВАЛАРДАН ФОЙДАЛАНИБ ДАРС
САМАРАДОРЛИГИГА ЭРИШИШ

*Д.Е. Рашидова - СамИСИ “Ахборот технологиялари” кафедраси
ассистенти*

Аннотация: Таълим соҳасида веб-иловалардан фойдаланишга бағишланган илмий мақолалар ва адабиётлар таҳлил қилинганда асосан иловаларни таълимнинг ўқув жараёнида фойдаланиши нуқтаи назаридан эътибор қаратишни мақсад қилиб қўйдик.

Калит сўзлар: ҳужжатларни юклаш, электрон тўлов, онлайн чат, Physics education Technology, веб-дастурлар, интеграция.

**ACHIEVING LESSON EFFICIENCY USING WEB APPLICATIONS IN
THE EDUCATIONAL PROCESS**

**D. E. Rashidova - assistant of SamISI "Information technologies"
department**

Abstract: When analyzing scientific articles and literature on the use of web applications in the field of education, we aimed to focus mainly on the use of applications in the educational process.

Keywords: uploading documents, electronic payment, online chat, Physics education Technology, web applications, integration.

Аннотация: При анализе научных статей и литературы по использованию веб-приложений в сфере образования мы стремились акцентировать внимание преимущественно на использовании приложений в образовательном процессе.

Ключевые слова: загрузка документов, электронный платеж, онлайн-чат, технология физического образования, веб-приложения, интеграция.

Дунё таълим тизимида ахборот-коммуникацион технологияларни қўллаш тенденциясининг кучаётганлигини рақамли технологияларнинг инсон

хаётига мустаҳкам ўрнашиб олганлигини англатади. Шулар қаторидан ўрин олган виртуал ресурслар ва веб-иловалар таълим олувчиларнинг сифатли билим эгаллашларида муҳим аҳамият касб этади.

Хорижий ва МДҲ мамлакатларининг олимлари томонидан олиб борилган илмий – тадқиқот ишларларида, веб-сайтлар ва веб-иловалар ўртасидаги асосий фарқлар кўрсатилган. Шулардан бири- интерфаолликдир. Бу фойдаланувчи ва веб-саҳифа билан ўзаро таъсирнинг турли даражаларидаги ўзаро алоқасидир.

Веб-иловалар фойдаланувчига веб-саҳифада нафақат маълумотни ўқиш, балки уни бошқариш имкониятини яратади. Бундай имкониятни мулоқот сифатида кўриш мумкин. Фойдаланувчилар сайт интерфейси орқали ўзаро алоқада бўлиб, ҳужжатларни юклаш, электрон тўлов, онлайн чат, ва ҳ.к. каби имкониятларга эга бўлишади.

Бугунги кунда аксарият веб-сайтлар интерактив режимда ишлайди. Фойдаланувчилар учун қулай бўлиш учун сайт муаллифлари сайтларига имконияти кичик бўлган Веб-иловаларни қўшадилар.

Веб-сайтлар кўпроқ кўриш, маълумот ўқиш ёки аудио файлларни тинглаш ва Веб-иловаларга ташриф буюрувчилар билан алоқада бўлишга қаратилган. Шунингдек, баъзи сайтларда фойдаланувчиларга муайян маълумотни топиш учун Гоогле Мапс гаджети мавжуд.

Иккинчи хусусият интеграция ҳисобланади. Интеграция бу оддий таркибий қисмларни битта комплексга бирлаштириш жараёни бўлиб, ишлаб чиқувчилар веб-иловалар ва веб-сайтларни дастурлар билан, шу жумладан, маълумотлар базаси тизими (МБТ) билан бирлаштириши мумкин. Бироқ, аксарият ҳолларда интеграция веб-иловалар билан аниқ содир бўлади. Уларнинг мураккаб функциялари кўпинча учинчи томон тизимларидан кўшимча маълумотларни талаб қилади. Электрон ҳужжатларни жамлашда интеграциянинг энг машҳур тури веб-илловани фойдаланувчи-талабалар билан маълумотларни бошқариш тизими билан интеграциялашувидир. Бу

талабалар ҳақида маълумотларини сақлашга, деканат томонидан йиғилган маълумотларни саралашга ёрдам беради. Интеграция туфайли веб-иловалардан фойдаланувчилар ҳақидаги маълумотлар автоматик равишда МБТ тизимида тўпланади ва сақланади.

Баъзи ҳолларда, сайт муаллифлари ташриф буюрувчиларни кўпроқ шахсийлаштирилган таркиб билан таъминлаш учун МБТ интеграциясидан фойдаланадилар. Аммо, веб-иловалардан фарқли ўлароқ, веб-сайтлар билан бундай интеграция кўшимча функциядир. Ушбу жараён веб-сайт ёки тизимга кириш учун фойдаланувчи маълумотларини киритишни ўз ичига олади. Ушбу хусусият ҳар қандай шахсий маълумотни талаб қиладиган тизимлар учун муҳимдир. Бундан ташқари, ушбу босқичда хавфсизликка алоҳида эътибор бериш талаб этилади. Фойдаланувчиларнинг шахсий маълумотларидан рухсатсиз кириш имкониятини минималлаштириш ҳам алоҳида аҳамият касб этади.

Веб-сайтлардан фарқли ўлароқ, веб-дастурлар кўпинча авторизацияни талаб қилади ва фойдаланувчи талабаларга веб-сайтларга қараганда кўпроқ имкониятларни тақдим этади. Кўпгина сайтларда авторизация мавжуд. Баъзи ҳолларда, рухсатсиз фойдаланувчиларга мавжуд бўлмаган кўшимча функцияларни таъминлашда хизмат қилади. Масалан, рўйхатдан ўтмаган фойдаланувчилар фақат мақолаларни кўриш имкониятига эга бўлсалар, рўйхатдан ўтганлар эса, шарҳ қолдириши, мақолаларни ижтимоий тармоқларда баҳс учун имконият яратиш функциясини бажариши мумкин. Бу эса ўз навбатида, спамни блокировка қилиш, авторизация қилишга кенг йўл очади ва веб-сайтлар учун ҳам, веб-иловалар учун ҳам ҳимояланиш учун зарур бўлган воситалардан бирига айланади. Таълим жараёнида муваффақиятли комбинация орқали ахборот порталлари ёки онлайн-курсларни яратишда веб-сайт ва веб-иловалардан фойдаланиш мумкин.

Веб-илова ва электрон курслар учун сайт танлашда, биринчи қарашда танлов қилиш жуда қийин. веб-сайтлар ва веб-иловалар браузерларда

ишлаётганлиги сабабли, улар Интернетга боғланган бўлиши ва интеграция, интерактивлик ва фойдаланувчи авторизацияси хусусиятлари асосида қамраб олинган бўлиши лозим.

Масалан: Табiiй фанлар йўналишида 2001 йилдаги Нобел мукофотининг лауреати К.Виман томонидан «Physics Education Technology» (PhET) сайти яратилган. PhET сайтида ҳар хил мавзуларга оид моделлар мавжуд бўлиб, улар "Java ва Macromedia Flash" дастурларида яратилган.

1.1-расм. PhET дастурининг умумий кўриниши.

PhET сайтида тақдим этилаётган моделлар очик таълим ресурслари (Open Education Course) бўлиб, хоҳлаган фойдаланувчи талабалар ундан бепул фойдаланишлари мумкин. PhET даги моделлар сони 100 дан ортиқ бўлиб улар физика, математика, кимё фанларига оид намоиш тажрибаларини ўтказиш, виртуал лаборатория ишларини ташкиллаштириш ва моделлаштириш имкониятига эга. PhET дастурини <http://phet.colorado.edu/> сайтидан кўчириб олиш имконияти мавжуд.

Фойдаланган адабиётлар рўйхати.

1. Rajaboyev, S. (2023). Ta'limni axborotlashtirish sharoitida web-dizayn kursini flipgrid dasturining imkoniyatlaridan foydalanish.
2. Shodiyevich, Rajaboev Shahboz, Rajabboyev Shohzod Shodiyevich, and Usmonov Sunnatillo Berdiquil o'g'li. "ACCOUNTING ISSUES IN THE DIGITAL ECONOMY." CENTRAL ASIAN JOURNAL OF MATHEMATICAL THEORY AND COMPUTER SCIENCES 4.6 (2023): 80-84.
3. Shodiyevich R. S., Shodiyevich R. S., Berdiquil o'g'li U. S. ACCOUNTING ISSUES IN THE DIGITAL ECONOMY //CENTRAL ASIAN JOURNAL OF MATHEMATICAL THEORY AND COMPUTER SCIENCES. – 2023. – Т. 4. – №. 6. – С. 80-84.
4. Ulugbekovich K. D. et al. Trends of Fast Development of the Service Sector in Uzbekistan //Gospodarka i Innowacje. – 2023. – Т. 35. – С. 554-563.
5. Shakhboz R. USING MODERN TECHNOLOGIES TO INCREASE THE EFFECTIVENESS OF TEACHING COMPUTER SCIENCE BASED ON DISTANCE EDUCATION //Journal of Advanced Scientific Research (ISSN: 0976-9595). – 2023. – Т. 3. – №. 7.
6. Shodiyevich, R. S., Shodiyevich, R. S., & o'g'li U. S. B. (2023). ACCOUNTING ISSUES IN THE DIGITAL ECONOMY. CENTRAL ASIAN JOURNAL OF MATHEMATICAL THEORY AND COMPUTER SCIENCES, 4(6), 80-84. Retrieved from <https://cajmtcs.centralasianstudies.org/index.php/CAJMTCS/article/view/475>